

Sabiedriskā transporta pakalpojumu nozari raksturojošie rādītāji un pārskaitītās valsts budžeta dotācijas 2021. gada 12 mēnešos¹

Ieņēmumi un izdevumi

Sabiedriskā transporta pārvadātāju zaudējumi. Sabiedriskā transporta faktiskie kopējie zaudējumi 2021. gada 12 mēnešos bija 222,02 miljoni eiro (skatīt tabulu Nr. 1), kas ir par 0,07% vairāk nekā 2020. gada 12 mēnešos (221,86 miljoni eiro), savukārt par 5,43% vairāk nekā 2019. gada 12 mēnešos, kur zaudējumi sastādīja 209,84 miljoni eiro.

Tabula Nr.1

Sabiedriskā transporta nozari raksturojošie rādītāji 2021. gada 12 mēnešos

Pārvadājumu veids	Ieņēmumi (EUR)	Izdevumi (EUR)	Faktiskie zaudējumi (EUR)	Nobraukums maršrutu tīklā (t.sk., km un vagonkm)	Pasažierkilometri t.sk., bez maksas
Pārvadājumi pilsētas nozīmes maršrutos *	35 748 627	178 426 480	-142 677 852	54 293 685	x
Pārvadājumi reģionālajos nozīmes maršrutos**	21 032 693	78 460 587	-57 427 894	72 802 074	595 096 002
Pārvadājumi pa dzelzceļu reģionālajos nozīmes maršrutos***	14 308 460	36 226 022	-21 917 562	27 112 623	363 606 280
Pavisam kopā sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā	71 089 781	293 113 089	-222 023 308	154 208 383	958 702 282

*Nobraukums pilsētas maršrutos, to starpā ar sliežu transportu, kilometros

**Informācija reģionālās nozīmes pārvadājumos ar autobusiem norādīta bez pārvadājumiem uz komerciāliem principiem

***Finanšu dati norādīti bez izmaksām par dzelzceļa infrastruktūras lietošanu

Izvērtējot 2021. gada 12 mēnešu finanšu rezultātus **pilsētas nozīmes pārvadājumos**, kas tiek organizēti valstspilsētu pašvaldībās, secināms, ka ieņēmumi (35,75 miljoni eiro) 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, sarukuši par 10,85%, izdevumi (178,43 miljonus eiro) sarukuši par 5,62%, kā rezultātā faktiskie zaudējumi 2021. gadā sastādīja 142,68 miljonu eiro, kas, salīdzinot ar 2020. gada un 2019. gada rādītājiem, samazinājušies attiecīgi par 4,22% jeb par 6,28 miljoniem eiro un par 5,43% jeb par 8,20 miljoniem eiro. Zaudējumu samazinājuma iemesli skaidrojami ar ārkārtējo situāciju valstī, kad 2021. gada nogalē pašvaldības atcēla vai ierobežoja pilsētās noteiktos braukšanas maksas atvieglojumus, kā arī skaidrojams ar nobraukuma samazinājumu pilsētu maršruta tīklā, kad, salīdzinot ar pērnā gadu, nobraukums samazinājās par 4,97 miljoniem km, bet, salīdzinot ar 2019. gadu, nobraukums samazinājās 14,84 miljoniem km.

Pārvadājumos pa dzelzceļu 2021. gadā ieņēmumi sastādīja 14,31 miljoni eiro, kas, salīdzinot ar 2020. gada 12 mēnešu datiem (15,10 miljoni eiro), ir samazinājušies par 5,26% jeb par 0,79 miljoniem eiro. Savukārt, salīdzinot ieņēmumus ar analoģisku periodu 2019. gadā (20,47 miljoni eiro), tie sarukuši pat par 30,09% jeb par 6,16 miljoniem eiro. Izmaksas 2021. gada 12 mēnešos (36,23 miljoni eiro), salīdzinot ar 2020. gadu (34,70 miljoni eiro), ir pieaugušas par 4,39%. Savukārt, salīdzinot ar analoģisku periodu 2019. gadā, tās palielinājušās par 5,58%. 2021. gada izmaksu pieaugums, salīdzinot ar pērnā gadu, saistāms ar atalgojuma pieaugumu personālam, kas palielinājās par 7% jeb par 0,75 miljoniem eiro, ar degvielas izmaksu pieaugumu, kas palielinājās par 9% jeb par 0,49 miljoniem eiro un ar vilcienu remonta, apkopes un rezerves daļu iegādes izmaksu

¹ Informācija par pārvadātāju ieņēmumiem un izdevumiem apkopota 11.02.2022.

pieaugumu par nepilniem 4% jeb par 0,22 miljoniem eiro. Ņemot vērā minēto, uzņēmumu faktiskie zaudējumi 2021. gada 12 mēnešos sastādīja 21,92 miljonus eiro, kas, salīdzinot ar 2020. gadu, ir par 11,82% vairāk, bet, salīdzinot ar 2019. gada zaudējumiem (13,85 miljoni eiro), ir par 58,29% vairāk (skatīt tabulu Nr. 2).

Tabula Nr. 2

2021. gada 12 mēnešu rādītāju salīdzinājums ar 2020.–2019. gada 12 mēnešu rādītājiem, izmaiņas %

2021. gada 12 mēneši pret 2019. gada 12 mēnešiem					
	Ieņēmumi (EUR)	Izdevumi (EUR)	Faktiskie zaudējumi (EUR)	Nobraukums m.t. (t.sk., km un vagonkm)	Pasažierkilometri t.sk., bez maksas
Pārvadājumi pilsētas nozīmes maršrutos	-41,54%	-15,85%	-5,43%	-21,47%	-
Pārvadājumi reģionālajos nozīmes maršrutos (autobusi)	-42,59%	-4,03%	27,29%	-6,93%	-45,12%
Pārvadājumi reģionālajos nozīmes maršrutos (dzelzceļš)	-30,09%	5,58%	58,29%	4,93%	-39,71%
Pavisam kopā sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā	-39,89%	-10,66%	5,81%	-10,96%	-43,19%
2021. gada 12 mēneši pret 2020. gada 12 mēnešiem					
Pārvadājumi pilsētas nozīmes maršrutos	-10,85%	-5,62%	-4,22%	-8,39%	-
Pārvadājumi reģionālajos nozīmes maršrutos (autobusi)	-14,87%	0,58%	7,75%	-1,52%	-14,48%
Pārvadājumi reģionālajos nozīmes maršrutos (dzelzceļš)	-5,26%	4,39%	11,82%	3,71%	-11,15%
Pavisam kopā sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā	-11,04%	-2,87%	0,07%	-3,22%	-13,24%

Reģionālajos pārvadājumos ar autobusiem 2021. gadā gūtie ieņēmumi ir 21,03 miljoni eiro, kas, salīdzinot ar 2020. gadu, ir samazinājušies par 14,87% jeb par 3,68 miljoniem eiro, savukārt izmaksu apjoms (78,46 miljoni eiro) 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu (78 miljoni eiro), ir pieaudzis par 0,58%, tādejādi veidojot faktiskos zaudējumus 57,43 miljoni eiro, kas, salīdzinot ar 2020. gadu, palielinājušies par 4,13 miljoniem eiro. Zaudējumu pieauguma iemesli skaidrojami ar ārkārtējo situāciju valstī, kad 2021. gada sākumā un gada nogalē tika ieviesti ierobežojumi, lai apkarotu Covid-19 pandēmiju. Pasažieru skaits minētajā laika posmā būtiski samazinājās, jo tika ierobežota sabiedriskā transporta pasažieru skaita ietilpība transportlīdzekļos, kā arī tika ierobežota dažādu nozaru darbība, tai skaitā preču un pakalpojumu tirdzniecības ierobežojumi, sporta un atpūtas centru apmeklēšanas aizliegumi, kā arī izglītības apguves organizēšana attālinātā mācību procesā. Ņemot vērā minēto, 2021. gadā būtiski samazinājās pārvadāto pasažieru skaits un ieņēmumi no pārvadātajiem pasažieriem, kā arī, samazinoties pasažieru plūsmam, uz ārkārtējās situācijas brīdī īslaicīgi tika slēgti reisi, samazinot kopējo nobraukumu apjomu reģionālās nozīmes maršrutu tīklā (72,80 miljoni km), kas, salīdzinot ar 2020. gadu, samazinājies par 1,52 miljoniem km, bet, salīdzinot ar 2019. gadu, samazinājies par 6,93 miljoni km. Vienlaikus 2021. gada nobraukuma samazinājums saistāms arī ar jauno ilgtermiņa līgumu par sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanu reģionālās nozīmes pārvadājumos ar autobusiem stāšanos spēkā, kuros paredzēta pakalpojumu intensitātes pārskatīšana maršrutu tīkla daļās, slēdzot atsevišķus reisu vai apvienojot tos ar citu maršrutu (reisu).

Lai nodrošinātu pietiekamu intensitāti un pasažieriem pieejamus sabiedriskā transporta pakalpojumus, vienlaikus ar nobraukuma mazināšanu 2021. gada otrajā pusgadā reģionālās

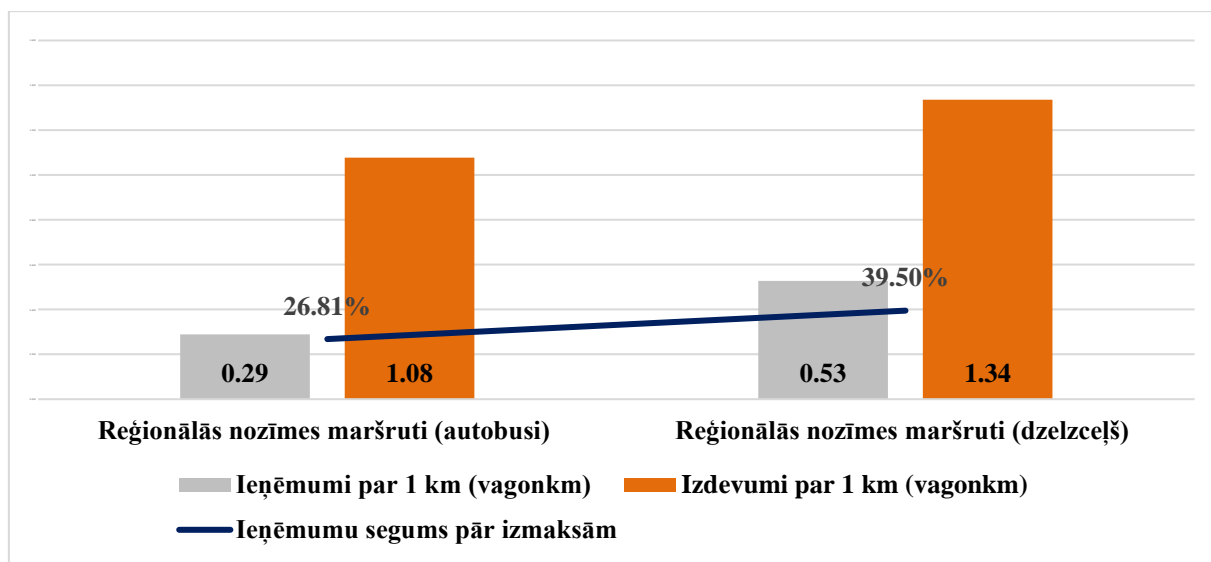
nozīmes pārvadājumos ar autobusiem tika papildus atvērti jauni vilcienu reisi, lai stiprinātu vilcienu lomu sabiedriskā transportā sistēmā. Savukārt atbilstoši Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 8.¹pantam un Ministru kabineta 2021. gada 6. jūlija noteikumiem Nr.486 “Noteikumi par iekšzemes regulārajiem pasažieru komerciālajiem pārvadājumiem ar autobusu” no 2021. gada 1. septembra tika uzsākti pārvadājumi uz komerciāliem principiem maršrutā Rīga–Daugavpils, bet no 2021. gada 1. oktobra tiek uzsākti pārvadājumi uz komerciāliem principiem maršrutā Rīga–Salaspils un Rīga–Olaine¹. Tā kā par minēto maršrutu apkalpošanu nav paredzēts sniegt valsts atbalstu (dotācijas), tad minētais nobraukums vairs netiek uzskaitīts pie kopējā dotējamā maršrutu tīkla.

Kopumā reģionālās nozīmes pārvadājumos ar autobusiem 2021. gads ir uzskatāms par pārejas gadu, kad sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanā radušos zaudējumu kompensācijas aprēķināšana tiek balstīta uz atklāta konkursa kārtībā iegūtu pakalpojumu cenu par vienu kilometru, nevis uz vispārēju zaudējumu kompensēšanas kārtību atbilstoši faktiskajām izmaksām, kāda bija noteikta ar koncesijas līgumiem. Tādējādi 2021. gadā darbojās īstermiņa līgumi, kuros ietvertā līgumcena, paredzot īstermiņa saistību risku, ir nedaudz augstāka nekā faktiskās izmaksas 2020. gadā. Tāpat no 2021. gada 1. augusta reģionālās nozīmes pārvadājumos ar autobusiem stājas spēkā ilgtermiņa līgumi, kuros noteiktas augstākas kvalitātes prasības sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai. Tādējādi pieaug arī vidējā cena par sniedzamo sabiedriskā transporta pakalpojumu, kas veicināja arī kompensējamo zaudējumu pieaugumu.

Izvērtējot reģionālās nozīmes pārvadājumus ar autobusiem ieņēmumu segumu pār faktiskajām izmaksām, tika konstatēts, ka 73,19% no izdevumiem tika kompensēti no valsts budžeta finansējuma, savukārt reģionālajos pārvadājumos pa dzelzceļu kompensācija no valsts budžeta bija nepieciešama 60,50% apmērā (skatīt attēlu Nr. 1).

Attēls Nr.1

Faktiskie izdevumu un ieņēmumu rādītāji reģionālās nozīmes pārvadājumos 2021. gada 12 mēnešos, EUR un %

¹ Rīga–Olaine komercmaršruts tika apkalpots no 2021. gada 1. oktobra līdz 2021. gada 17. novembrim

Aprēķinātie zaudējumi

Saskaņā ar 2020. gada 2. decembrī Saeimā apstiprināto likumu “Par valsts budžetu 2021.gadam” 2021. gadam programmā 31.00.00 *Sabiedriskais transports* ir piešķirti **101 596 733 EUR**, tai skaitā sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai atbilstoši noslēgtajiem sabiedriskā transporta pakalpojumu pasūtījuma līgumiem 2021. gadā attiecīgi paredzēti **69 378 290 EUR**:

- 31.04.00 apakšprogrammā “Finansējums dzelzceļa publiskai infrastruktūrai” (turpmāk – 31.04.00 apakšprogramma) – 7 774 772 EUR¹;

- 31.06.00 apakšprogrammā “Dotācija zaudējumu segšanai sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem” (turpmāk – 31.06.00 apakšprogramma) – 61 603 518 EUR;

Sākot ar 2021. gadu, 31.07.00 apakšprogramma “Dotācija sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem ar braukšanas maksas atvieglojumiem saistīto zaudējumu segšanai” atsevišķi nepastāv, jo tā ir apvienota ar 31.06.00 apakšprogrammu, bet vienlaikus uzskaitē par valsts noteiktajiem braukšanas maksas atvieglojumiem un to kompensācijas apmēriem tiek saglabāta.

2021. gada jūnijā, pamatojoties uz Ministru kabineta 2021. gada 27. maija rīkojumu Nr.342 (prot. Nr.44 31.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” un Finanšu ministrijas 2021. gada 4. jūnija rīkojumu Nr.318 “Par līdzekļu piešķiršanu”, Satiksmes ministrijai no valsts budžeta programmas 02.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” piešķirti **13 028 675 EUR**, tai skaitā:

- **1 576 756 EUR** lai kompensētu reģionālās nozīmes pārvadājumos ar autobusiem un vilcieniem nesegtos kompensējamus zaudējumus 2020. gadā;

- **11 450 695 EUR** lai kompensētu reģionālas nozīmes pārvadājumos ar autobusiem un vilcieniem radušos zaudējumus sakarā ar Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai noteiktajiem drošības un fiziskās distancēšanās pasākumiem sabiedriskajā transportā ārkārtējās situācijas laikā, kā arī ārkārtējās situācijas seku mazināšanai;

- **1 224 EUR** lai kompensētu valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Autotransporta direkcija” izdevumus saistībā ar pasažieru pārvadājumu pakalpojumu nodrošināšanu personām, kuras ierodas no ārvalstīm ar repatriācijas reisiem.

Savukārt 2021. gada novembrī ar Ministru kabineta 2021. gada 2. novembra rīkojumu Nr. 791 (prot. Nr.73 31.§) “Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas 02.00.00 “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”” un Finanšu ministrijas 2021. gada 16. novembra rīkojumu Nr.712 “Par līdzekļu piešķiršanu” Satiksmes ministrijai piešķirts finansējums **23 390 194 EUR** apmērā, lai kompensētu zaudējumus sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem par sniegtajiem sabiedriskā transporta pakalpojumiem 2021. gadā, no kuriem:

- **14 940 953 EUR** – reģionālajos pasažieru pārvadājumos ar autobusiem, tai skaitā 4 678 433 EUR lai kompensētu zaudējumus, kas radušies pasažieru skaita samazināšanās dēļ, kas samazinājās saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanas un ierobežošanas pasākumiem;

- **8 449 241 EUR** – reģionālajos pasažieru pārvadājumos ar vilcieniem, tai skaitā 3 282 335 EUR lai kompensētu zaudējumus, kas radušies pasažieru skaita samazināšanās dēļ, kas samazinājās saistībā ar Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanas un ierobežošanas pasākumiem.

Ņemot vērā minēto, reģionālās nozīmes maršrutu tīklā un pilsētu nozīmes pārvadājumos sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai 2021. gadam tika aprēķināti no valsts budžeta kompensējamie zaudējumi (t.sk. valsts garantētā peļņa) 104,42 miljonu eiro apmērā,

¹ Kopumā 31.04.apakšprogrammā “Finansējums dzelzceļa publiskai infrastruktūrai” piešķirtie līdzekļi ir 23 874 774 EUR, bet tā kā daļa no minētā finansējuma par infrastruktūras nodrošināšanu pasažieru pārvadājumu segmentā tiek kompensēta VAS “Latvijas dzelzceļš”, tad Autotransporta direkcija administrē tikai finansējuma daļu, kas attiecas uz pasažieru pārvadājumiem, kurus izpilda AS “Pasažieru vilciens”.

savukārt kopējais no valsts budžeta avansā izmaksātais finansējums 2021. gadā sastādīja 103,74 miljonus eiro (skatīt tabulā Nr. 3 sadalījumu pa pārvaldājumu veidiem).

Tabula Nr. 3

Aprēķinātie zaudējumi un izmaksātās valsts budžeta dotācijas par 2021. gada 12 mēnešos, milj. EUR²

Pārvaldājumu veids	Aprēķinātā dotācija kopā ar valsts garantēto peļņu	Izmaksātā valsts budžeta dotācija			02.00.00. programma Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem	Dotāciju segums
		31.06.00 apakšprogramma		31.04.00 apakšprogramma		
		Dotācijas zaudējumu segšanai	Kompensācijas par braukšanas maksas atvieglojumiem			
Pilsētas nozīmes pārvaldājumi	9,67	2,56	6,97	-		99%
Reģionālās nozīmes pārvaldājumi ar autobusiem	64,07	40,92	0,40	-	20,72	97%
Reģionālās nozīmes pārvaldājumi pa dzelzceļu	22,88	7,71	2,56	-	14,12	107%
Reģionālās nozīmes pārvaldājumi pa dzelzceļu (dzelzceļa infrastruktūra)	7,80	0,00	0,00	7,77	0,00	100%
Kopā sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšana, šī gada norēķini	104,42	51,20	9,93	7,77	34,84	99%

²Izņemot norēķinus par 2020. gada saistībām (2 055 003,40 EUR)

2021. gadā pārskaitītās dotācijas no 31.06.00 apakšprogrammas “Dotācija zaudējumu segšanai sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem” un no programmas 02.00.00. “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” ir segušas 97% no kopējiem zaudējumiem reģionālajā satiksmē ar autobusiem, veidojot iztrūkumu 2,03 miljonu eiro apmērā.

Reģionālās nozīmes pārvaldījumos pa dzelzceļu pārskaitītās dotācijas, kā arī pārskaitītie līdzekļi neparedzētiem gadījumiem kopā sedza 107% no kopējiem zaudējumiem, kā rezultātā 2021. gadā izveidojās pārmaxa 1,51 miliona eiro apmērā.

Pilsētas nozīmes maršrutos ar dotācijas avansa maksājumu par maršrutu daļu, kas ir ārpus pilsētas administratīvās teritorijas, ja šī maršruta daļa ir vairāk nekā 30% no kopējā maršruta garuma, ir kompensēti 92% no aprēķinātajiem kompensējamiem zaudējumiem, veidojot iztrūkumu 0,23 miljonu eiro apmērā, savukārt par personu ar invaliditāti pārvadāšanu dotāciju avansa maksājumi veido pārmaxu pār aprēķinātajiem zaudējumiem aptuveni 101% jeb 0,09 miljoniem eiro.

2021. gadā, lai tiktu nodrošināta maršruta tīkla apkalpošana, sabiedriskā transporta nozarē pakalpojumus sniedza 23 pārvaldātāji. Papildus jāatzīmē, ka, beidzoties vairākiem Koncesijas līgumiem 2021. gadā, atklāta konkursa rezultātā tika slēgti jauni ilgtermiņa un īstermiņa līgumi ar pārvaldātājiem. Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem 2021. gadā izmaksātās valsts budžeta dotācijas skatīt Pielikumu Nr. 1. Savukārt valstspilsētu pašvaldībām 2021. gada 12 mēnešos izmaksātās valsts budžeta dotācijas attēlotas tabulā Nr. 4.

**No valsts budžeta pārskaitītās dotācijas par sabiedriskā transporta pakalpojumiem
pilsētas nozīmes maršrutos 2021. gada 12 mēnešos, EUR**

Pašvaldība	Dotācija par zaudējumiem maršrutos, kas iziet ārpus pilsētas administratīvās teritorijas, EUR	Dotācija par personu ar invaliditāti pārvadāšanu, EUR
Daugavpils pilsētas pašvaldība	90 150	401 507
Jelgavas valstspilsētas pašvaldība	275 433	501 089
Jēkabpils novada pašvaldība	28 749	53 682
Jūrmalas valstspilsētas administrācija	0	46 319
LPPA "Liepājas sabiedriskais transports"	0	249 111
Rīgas domes Satiksmes departaments	1 777 786	5 418 674
Rēzeknes valstspilsētas dome	205 127	90 742
Valmieras novada pašvaldība	42 173	46 192
Ventspils valstspilsētas pašvaldība	144 444	164 199
KOPĀ	2 563 862	6 971 515

Pielikumā tabula par Sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem 2021. gada 12 mēnešos izmaksātās valsts budžeta dotācijas